

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem
na dom za celo leto K 30.—, za pol
leta K 15.—, za četrt leta K 750, za
mesec K 250. Za Nemčijo celo leto
K 3360, za ostalo tujino in Ameriko
K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna petletna vrstica 30 v;
pogojem prostor 50 v; razlagi in po-
slovno vrstica po 60 v; večkratni ob-
javi po dogovoru primeren popust.

Stev. 129

V Ljubljani, sobota dne 15. decembra 1917.

Leto I.

Zanimiva priznanja.

I.

Dr. I. Susteršič, deželni glavar kranjski, je izstopil iz »Slovenske ljudske stranke« in je s pomočjo svojih zvestih ustanovil — »Slovensko kmečko stranko«. V oklicu, ki ga je začasno vodstvo te nove stranke razposlalo po Kranjskem, je marsikaj zanimivega. Na primer:

»Stranka odklanja vsako jerobstvo nad kmetom. Prva in najvažnejša naloga »Slovenske kmečke stranke« bo: delati z vsemi silami za to, da se odpravi glavno zlo, ki tare kmeta, to je: vojska. Brezobzirno se bodo razkrinkali oni elementi, ki še sedaj delajo za podaljšanje vojne in se ne zmenijo za gorje, pod katerim ječijo narodi. Vse svoje moči bo zastavila stranka, da se povrne kmetu pravica prostega razpolaganja z lastnim pridelkom. — Znebiti se moramo vseh spletkarjev, jerohov in sleparjev, ki na naš račun iščejo zase koristi in časti... Vkup kmečki možje in žene.

Dr. I. Susteršič noče več stranke, ki bi imela v sebi vse sloje: kmete, delavce, obrtnike, uradnike itd. — izjavlja, da so oni, ki hočejo reševati naenkrat vse sloje: spletkarji, jerohi in sleparji. Jerobstva nad kmetom ne sme več biti; kmet naj bo gospod sam zase. Kmečko ljudstvo naj se organizira razredno, proč z vsemi drugimi, ki niso tistih misli kot kmet. Živel vitez Hohenblum!

Da pa je še mra bolj polna — hoče dr. Susteršič: — »mir« in bo brezobzirno razkrinkal vsakega, kdor ni zato, da se odpravi glavno zlo, ki tare kmeta, to je: vojska...

Zanimiva so ta priznanja! Svoj čas, ko smo socialni demokratje očrtali svojo politiko kot »razredno« — nas je »Slovenec« in z njim dr. Susteršič metal iz naroda, ker ne gre, da bi se kaka slovenska stranka razredno organizirala — kajti glej S. L. S., ta je ideal, ki skrbi za vse stanovne naenkrat. — Čez sedem let vse prav pride! Danes je tu »Slovenska kmečka stranka«, ki hoče odpraviti vsako jerobstvo nad kmetom! — Pred vojno, kdo se ne spominja onega shoda v »Unioni« in onih manifestacij za — vojno, ki je »glavno zlo, ki tare kmeta«. Kdo se ne spominja shoda po deželi, v katerih so se dr. Susteršič in drugi njegovi norčevali iz antimilitarističnega našega programa in bili navdušeni militaristi? Ali pa glasovanje za vojnospoljubne datjave? Kdo je v veliki pozni stal »na braniku celokupne domovine« pred prevratnimi elementi!

»Kmet naj prosto razpolaga s svojimi pridelki«. — Da, da — tisti dr. Susteršič, ki so šle zanj v boj vse pobožne delavke in vsi pobožni delavci Viča, Šiške in vse ljubljanske okolice — zapomnite si prav dobro te besede vašega poslanca. Ve imate dovolj mleka za svoje otročičke, dovolj kolerabe, rope, jabolk in vsega, s čimer naš kmet »prosto razpolaga«. Pa šalo na stran — ako bi sedaj kmet razpolagal popolnoma prosto s tem, kar pridelal, potem bi delavec, ki ničesar ne pridelal, stradal — potem bi bilo revnemu prebivalstvu mest in industrijskih krajev trikrat gorje!

Maslo — po čem ga prodajajo kmečke žene? Po 28—32 K kila! Fižol? Pojdite na Dolenjsko — kaj bodo rekli? 5 do 7 kron kilogram, pa še ne za denar, ampak za blago, za petrolej, tobak, cukr!! Ali pa krompir v prosti prodaji? Kmet, če ni prisiljen — za krompir zahteva krono za kilogram, če ne več. Razmere, ki bi nastale, ako bi kmet prosto razpolagal s svojimi pridelki, bi bile obupne, mnogo, mnogo hujše nego je sedaj, ko kmet skriva svoje pridelke in odda le ono, v kar ga mlo postopanje popustljivih uradov in organov prisili.

Zanimiva priznanja prinaša oklic »Slovenske kmečke stranke«. Priporočali bi ta oklic vsem onim delavcem in delavkam, ki so se vneto poganjale za voditelja S. L. S. Priporočali pa bi ta oklic tudi ostali slovenski javnosti, da ga prebere in premisli.

Dr. I. Susteršič je vodil slovensko politiko. Bil je nedotakljiv! Bog ne daj, da bi le kdo dvomil o moči, ki je bil prva zapoved S. L. S. — In sedaj? Ta mož meče v obraz vsem onim, ki so ostali v S. L. S. — težke obdolžitve in pozivlja kmete: naj se znebe »vseh spletkarjev, jerohov in sleparjev, ki na račun kmetov iščejo zase koristi in časti«...

Socialni demokratje smo bili vedno za načelne boje. Vedno smo poudarjali: da delavci tvorijo poseben razred, ki ima povsem druge interese kot na primer večji kmet ali večji obrtnik in tovarnar. Da bi mogla biti ona stranka, ki bi varovala korist delavca, ki hoče krompir zase in za svoje otroke po zmeri in sprejemljivi ceni — tudi stranka za onega kmeta, ki hoče krompir prešičem dati za krmo ali ga pa kar najdražje prodati — tega ne more trditi pošten človek. Oče Šimen, ki pita prešičke z mlekom in trdovratno odklanja prošnje delavske matere po mleku za otročičke — pač ne more biti član iste stranke kot mož tiste žene, ki prosi mleka in ga ne dobi.

Dr. Susteršič je bil neomejeni gospodar S. L. S., ki je združevala vse stanovne, sedaj je zapustil to stranko in ustanovil razredno kmečko stranko... Dekan Arko iz Idrije,

pater Ang. Čampa, župnik Šinkovec in drugi pozivljajo »Slovenca« (glej »Slovenec« od 13. decembra), naj se dr. Susteršič ne napada, saj je osivel v boju za »Slovenca« in S. L. S. in naj »Slovenec« varuje dostojnost v pisavi...

Zanimiva so ta priznanja. Za nas seve so zadoščeno — dokazujejo, da smo prav sodili S. L. S. in dr. Susteršiča, ko smo povedali, da delavsko ljudstvo nima ničesar iskati v taki stranki, kakaj za delavstvo je le delavska soc. dem. stranka.

Iz bramnega odseka avstrijske delegacije.

Na Dunaju, 13. decembra.

Delegat Stribrny se pritožuje o slabem ravnanju z moštvo in zahteva, da se uvede sistem zaupnikov. Na ta način bi se osvobodila pritožbena pravica moštva vseh šikan. Kot junaštvo označuje izpolnjevanje dolžnosti tisočih pripadnikov češkega ljudstva, čeprav se zavedajo, da so jih peljali v boj za tuje interese. Stavi predlog, s katerim se pozivlja skupna vlada, naj postavi armado na demokracijo temelji, in predlog, ki pozivlja skupno vlado, da se izvede demobilizacija vseh čet z vzhodne fronte in izmenjanih vojni ujetnikov, če se sklene mir z Rusijo, in zahteva garancije, da se te čete ne bodo uporabljale več za nobeno vojno delovanje.

Delegat Freissler slavi našo armado in zahteva od ministra, da izpolnjuje enakovrednost rezervnih častnikov z aktivnimi in da se odpravi neenakost pri vojaških odlikovanjih.

Delegat Habermann se priznava za pacifista in antimilitarista. Pravi, da se konflikti med državami ne morejo odpraviti z vojnami, temveč z razsodiščem. Vojaška izkušnja sedanje vojne potrjuje zahtevo demokratov, da bodi zgrajena brambna sila narodov na sistemu milice. Nato razpravlja o socialnem položaju rudarjev in nastopa ostro proti militarizaciji delavstva. Končno izroča še zahteve bosanske socialno demokratične stranke, ki zahteva predvsem sklicanje sabora, uvedbo demokratične ustave in splošno in enako volilno pravico.

Delegat Pittoni izraža upanje, da postane militarizem po vojni nemogoč. Nastopa proti temu, da se označuje osebe brez utemeljenega povišanja za politično sumljive in politično nezanesljive. Ostro kritizira konfinacije in internacije in cenzurno postopanje pri pisnih vojakov in vojni ujetnikov. V polemiki proti delegatu drju. Waldnerju izjavi, da politika med vojno ni bila ustrojena tako, da bi bila zatrla iredentizem. Ta politika je bila takšna, da je iznova napravila mnogo ljudi za iredentiste. Dekler ne dobi država take ustave, ki bi dajala vsem narodom možnost, da se čutijo sročne v tej državi in da se lahko svobodno gibljejo, tako dolgo bo živel iredentizem dalje, in čim bolj ga bodo hoteli zatreti z nasiljem, tembolj ga bodo nečili.

Delegat knez Auersperg potenzira najprej proti izvajanjem delegatov Zahradnika in Korošca. Napram Korošču pravi, da se sedaj vzklila peklena žetev, ki so jo bili zasejali voditelji Slovanov s svojo politiko. Neposredni povod vojne je bil zavrtni umor, katerega žrtve sta bila prestolonaslednik in njegova soproga. V svojem nadaljnjem govoru imenuje knez Auersperg srbskega kralja Petra lopova, ki je bil sokriv sarajevskega umora. Naši vojaški uspehi so obvarovali tudi one pred veliko nesrečo, ki so računali na propast Avstrije in na močno Rusijo. Pravi, da je imelo češko ljudstvo med to vojno več sreče kakor pametni pri izbori svojih voditeljev.

Delegat Habermann pripominja, da ne pozna oblik občevaranja krogov, v katerih se giblje knez Auersperg. Vendar pa lahko zagotavlja, da se v najpreprostejših krogih delavstva ne rabijo besede, kakršne je izgovarjal knez Auersperg. O kraljih in kromanih glavah smo lahko različnega mnenja, in če rabi knez Auersperg o kraljih take izraze, dobi lahko posnemovalce in učence.

Prihodnja seja jutri.

Iz predčerašnjega govora delegata drja. Korošca navajamo še sledeče: Dr. Korošec je navedel dolgo vrsto primerov, s katerimi je dokazal, da je bilo zaprtih mnogo nedolžnih oseb na podlagi široko razpletenega denunciantstva. A te osebe niso bile le zaprte, temveč tudi obsojene in usmrčene. V Bosni so bili organizirani brambni zbori, ki so bili organizirani in naperjeni, da so nastopali sovražno proti slovenskemu prebivalstvu, zlasti proti srbskemu. Najmanj deset tisoč ljudi je postalo žrtev tega sistema. V trdnjavskem ozemlju Trebinjskem so napolnili takoj po izbruhu vojne ječe z uglednimi meščani. Takoj ko so jih zaprli, so jim pretili že s smrtjo, čeprav ni nihče ničesar zakrivil in se ni proti nikomur uvedla preiskava. Za to postopanje je odgovoren predvsem še danes aktivni general Braun. Okrajni glavar, ki se je zavzel za žrtve, je bil takoj prestavljen iz Trebinja. Tudi na Hrvaškem je bilo usmrčenih mnogo ljudi brez vsake preiskave. Ženo, ki je imela tri dni

starega otroka, so ubili v postelji. Usmrčena je bila neka 73 let stara žena. Po umikanju Srbov so usmrtili v neki hrvaški vasi 24 oseb brez vsake preiskave, nad 700 oseb je bilo interniranih. V neki drugi vasi so ustrelili 18 državljanz brez preiskave, med njimi tudi popa, ki niti med srbsko invazijo ni bil v vasi. Tako zasledovanja tudi leta 1915. niso še prenehala, tudi v najnovejšem času se še vrše. Do danes še ni bila izvedena preiskava o vsem, kar se je dogodilo na Stajerskem, Koroškem, Kranjskem, Primorskem, v Dalmaciji, na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini. Jugoslovani niso dobili doslej še nikakšnega zadoščanja, med tem ko hodijo morilci, od najnižjega vojaka do generala Brauna, kot dostojni ljudje naokolo.

Politični pregled.

= Iz proračunskega odseka. Proračunski odsek poslanske zbornice je v predčerašnji seji nespremenjeno odobril proračun poljedelskega ministrstva. Popoldne pa je razpravljalo o dopisu kontrolne komisije za državne dolgove glede najetja posojila pri avstro-ogrski banki. Vlada je namreč pri avstro-ogrski banki najela državno posojilo v znesku 945 milijonov kron, katero posojilo bi imelo za posledico, da se cirkulacija bankovcev zopet pomnoži. Poslanec Krafc kot poročevalec je izjavil, da meri sklep poslanske zbornice glede pomnožitve bankovcev zlasti proti gospodarski škodi, ki je v zvezi s cirkulacijo bankovcev, ki ni v razmerju z razpoložljivo množino blaga. Zbornica je je sicer sama kriva, da se množe dolgov, ker neprestano dovajuje nove izdatke ter tako sili vlado, da si pomaga z novimi posojili. Vendar pa pomnožitev bankovcev ni vedno neizogibno potrebna. Predvsem da je potrebno, da se rešijo davčne predloge, da se pospešuje vojno posojilo ter da se izdajajo zakladnice s kratkim rokom. Referent torej predlaga: Vlada se pozivlje, naj uporabi vsa sredstva, da se pomnožitev števil bankovcev prepreči. Poslanec Zenker pa v nasprotju z referentom predlaga, naj se poročilo vzame z obžalovanjem in znanje, vladi pa izreče nezaupnica. Finančni minister baron Wimmer je opravičeval postopanje vlade ter izrazil željo, naj bi zbornica izročene ji davčne predloge čim prej povoljno rešila. — Debata se bo še nadaljevala.

= Vedno več sovražnikov bomo imeli, a tudi več prijateljev. Vso vojno se sovražniki socialne demokracije vobče niso mnogo pojavljali. Tega jim tudi ni bilo treba, kakaj pravice državljanz so bile sistiranje, imperialistični kapital in vladajoči krogi so pa pletli niti vojne in gospodarskega izkoriščanja v svojem področju. Nihče jim ni silil v njih laboratorij. Vselej pa, kadar so se pričenjali pojavljati prijatelji miru, so imperialisti zakričali kakor zaboden lev in sekundirali so jim meščanski listi, kakor klovn cirkuskim igralcem in akrobatom. Ko sta Avstrija in Nemčija podali svoje mirovne izjave, se niso dosti menili, ker so vedeli, da jih sporazum ne sprejme; ko je papež poslal mirovno spomenico, so imeli gluha ušesa; celo cerkveni knezi se niso menili zanj. Na dnevi red je prišla tudi štokholmska mirovna konferenca. Sedaj so se oglašili, protestirali so, intrigirali, smešili in podtikali vsakovrstne nepoštenne namene plemenitemu pozikusu, da se napravi konec krvavi vojni. Bila je ta akcija mednarodnega proletariata prva, ki je postala vojni nevarna, ki je zahotela mir sporazumljenja in s katero se je načeloma strinjali vse proletarski svet. Intrige so konferenco zaenkrat onemogočile, toda gradivo, temelje za mir, so pripravila štokholmska posvetovanja. Ruski delavski in vojaški sveti so sodelovali in njih načela so preko štokholma prešla po vseh deželah v dušo proletariata. Ruski narod ni obupal. Delal je. V njegovem imenu je vlada boljševikov pričela mirovno akcijo s tako odločnostjo in na podlagi najdemokracijejših načel, da je morala vzkipeti kri vsem vojnim hujšakem ter sovražnikom proletariata in demokracije. Novemu gibanju očitajo izdajstvo, voditelje blatijo, nam očitajo narodno izdajstvo, protestirajo proti miru in skušajo na vse mogoče načine omalovaževati vsako mirovno akcijo, dasi obsega ruski mirovni predlog najboljše demokracije in na narodnostnem principu sloveče pogoje. Ves imperializem, vse meščanstvo nastopa skoro kakor en mož proti volji ruskega naroda prikriti in neprikriti. Tu ne velja plemensko sorodstvo nič, nič načela. Namen je jasen: poznajo le sebe ti meščani, ne poznajo naroda, ne poznajo proletariata, ne poznajo enakopravnosti ne bratstva, zato se združujejo s tistimi, ki hočejo suženjstvo, narodno in gospodarsko. Pred demokratizmom jih je strah. In nas ni strah. Nam so sveta načela ruske demokracije, narodnostna enakopravnost, svoboda proletariata. Prav zato se ne bomo ozirali ne na desno ne na levo, marveč se združili v načelih z onimi, ki tisto zahtevajo, kar je nam sveto. Na vse grlo kriče o krivcih in ko se jim nudi prilika, da bi sodelovali za načela, ki jih vedno naglašajo, pa smuk puško v koruzo in se podajajo na delo, ki nasprotuje tem načelom. Tako delajo tudi naše slovenske meščanske stranke; kakaj, to smo že večkrat povedali.

= Iz državnega zbora. V proračunskem odseku poslanske zbornice je poslanec dr. Laginja razpravljao o proračunu poljedelskega ministrstva. Veruje sicer v pošteno voljo ministrstva, a pravi, da se cilj ne bo dosegel preje, dokler ne bo vsa javna uprava demokratizirana. Poljedelski minister grof Silva-Tarouca je med drugim poudarjal, da se vrše med poljedelskim ministrstvom in ministrstvom za prehrano pogajanja, ki se bodo v kratkem uspešno končala. Glede obnove Gorishe je izjavil minister, da je poljedelsko ministrstvo vse potrebno ukrenilo, da se izvede čim preje obnovev na gospodarskem polju.

= Parlamentarno delo. Poslanska zbornica bo imela pred novim letom še dve ali tri plenarne seje in sicer dne 18. in 19. eventualno tudi še 20. decembra. Na dnevnem redu je v prvi vrsti davke na vojne dobičke. — Delegacije ne bodo imele letos nobene plenarne seje več. Tudi delovanje odsekov počiva. Le odsek za vnanje zadeve bo zboroval v sredo, ostali odseki pa se sestanejo šele po novem letu. Vojno ministrstvo je povabilo delegate, da si ogledajo gališko, rumunsko in srbsko bojišče, oziroma da obiščejo Videm v Benečiji.

= Amerika in Avstro-Ogrska. V proklamaciji, s katero se razglasa vojno stanje z Avstro-Ogrsko, odreja Wilson, naj se internirajo le nevarni avstro-ogrski državljani v Združenih državah, sicer pa razne omejitve, ki so bile določene za Nemce, ne veljajo tudi za avstro-ogrsko državljane.

= Revolucijska sodišča. V celi Rusiji so ustanovili revolucijska sodišča, ki naj nastopajo proti protirevolucionarjem, proti sabotazi uradnikov in proti spekulacijskim manevrom. Člane sodišča izvolijo krajni sovjeti. V boju proti kršitvam revolucijskih povelj je prepuščena sodiščem svoboda. Kazni so denarne, javna graja, odvzete javnega kredita, prisilno delo in odvzete svobode. Vsak dostojen državljanz sme javno tožiti in zagovarjati.

= Kaledin. Reuterjev urad je dobil obvestilo potom brezžičnega brzojava iz Rostova, da oblega Kaledin to mesto. Pri Nahičevanu se je pričela bitka. Čete boljševikov so podpirale čete črnomoškega brodovja s topovi. Pri Belgorodu traja boj še vedno. Obe stranki imata velike izgube.

= Suspensirani ruski diplomati. Med diplomatskimi funkcionarji, katere je vlada iz službe odpustila, ker niso hoteli sodelovati z novo vlado, se nahajajo poslaniki v Angliji, na Japonskem, v Združenih državah in v Španiji ter zastopniki ruske vlade na Švedskem in Portugalskem.

= Ententa na razpotju. Govoreč o izjavah angleškega veleposlanika Buchana na piše glasilo boljševikov, »Pravda«: Govor angleškega veleposlanika, dejstvo, da pariška zavezniška konferenca ni prišla do nikakršnih sklepov, in pismo lorda Landsdowna so znamenja, da pričenjajo vodilni krogi v zavezniških deželah zapuščati svojo politiko in razumevati rastočo avtoriteto boljševiške vlade ter se ne upajo več igrati z mirovno politiko. List računa s tem, da bo gibanje mas priložilo zavezniške, da pritrdijo mirovnim pogajanjem.

= Francija in Anglija. Med Parizom in Londonom se vrše živahna pogajanja glede vprašanja premirja ter prejšnje ugotovitve splošnih pogojev bodočega miru. Od izida pogajanj je odvisen odgovor Clemenceauja na interpelacije v francoski zbornici.

= Sveto na trgovino po vojni. Kakor se iz Londona poroča, je minister Carson v sredo v kolonialnem zavodu razpravljao o svetovni trgovini. Izjavil je, da je vprašanje angleške trgovine tako tesno spojeno s to vojno, da se eno od drugega ne more ločiti. Mi nečemo izgubiti vojne, ker bi sicer nasproti Nemčiji morali imeti obzar v trgovski politiki. Nikdar več ne bomo dovolili — je rekel Carson — da bi si Nemčija pod krinko mirne trgovine zbirala rezerve za vojno. Po vojni bo veliko pomanjkanje surovin in Nemci dobro vedo, da se njihova trgovina ne more zopet razviti, če ji ne pomaga Anglija in njeni zavezniški. Carson je končal: Ne pridigujem bojkota po vojni, izjavljam pa odločno, da moramo Nemčiji absolutno razjasniti, da bo dobila, čim dalje bo trajala vojna, tim manje surovin. Pred vojno jih je Nemčija lahko dobila, po vojni jih brez našega pritrdila ne dobi.

= Vojaška pomoč Amerike. »Times« poroča iz Washingtona, da računajo Združene države s tem, da prideta na zapadno fronto trajno dva milijona ameriških vojakov.

= Položaj na Španskem. Položaj na Španskem se je zopet poslabšal. Kakor poroča »Daily Express«, nastajajo novi boji med dinastičnimi in antidinastičnimi strankami. Vojaške junte zavzemajo povsem neodvisno stališče. Prebivalstvo večinoma soglaša z vojaštvom. — V Barceloni je bil izvoljen za župana republikanec Rocher. Tudi v mnogih drugih mestih so zmagali republikanci.

= Kubanski parlament je proglasil vojno stanje med Kubo in Avstro-Ogrsko.

Dnevne beležke.

— Onim, ki se jih tiče. Nedavno se je izvršila na Slovenskem kupčija, ki je danes že pravomočna. Pri tej kupčiji so »zaslužili« trije ozir. štirje gospodje vsote, ki presegajo — četrt milijona. Prejeti smo o tem več dopisov. Gospo-

dom bi priporočali, da podare te zneske v roke ljubljanskega župana, ki jih naj razdeli po eno tretjino »Slovenski Matici«, »Ciril-Metodovi družbi« in ljubljanski ubožni akciji pri aprovizaciji. Gospoda župana pa prosimo, da nam sporoči, če bodo to storili ali ne.

— **Razdeljevanje obleke.** Beguncem iz Ljubljane in ljubljanske okolice se naznanja, da je prišlo blago in se onim, ki imajo nakaznice, a še niso prejeli blaga, razdeljevalo. Izdajalo se bo samo proti izkazilu legitimacije ali podporne pole v trgovini R. Miklauc, Stritarjeva ulica 5, po zlati navedenemu redu: Ponedeljek, sredo in petek od 2. do 5. in sicer od črke A do F, v ponedeljek od H do O, v sredo od P do Z v petek. Stevilke, da se razdeljevanje blaga v redu vrši, se dele za ponedeljek v soboto, za sredo v torek in za petek v četrtek od 8. jutraj. Prišlo je: Ženske obleke, ženske srajce, ženske hlače, ženska spodnja krila, rute za glavo, žepni robci, povrtniki, nogavice za otroke in kompletne oprave za dojenčke.

— **Ljubljanskim zaupnikom naznanjamo,** da se vrši sestanek glede na strankini zbor jutri ob 10. dopoldne v Selenburgovi ulici v društvu. Pridite vsi!

— **Članek Internacionala nadaljujemo v ponedeljek.**

— **Tudi nezakonska mati ima srce.** Pred nekaj dnevi je umrla dete nezakonski materi. Priče niso bili ogleddnik. Ze ob vstopu mu ni bilo všeč, ker je nekaj radovednih otrok prišlo mallega pokropit. Nato vpraša, je-li otrok zakonski ali nezakonski. Na odgovor, da je nezakonski, začne vpraševati, če je bil razen otrokove matere še kdo navzoč ob smrti. Ko izve, da jih je bilo več, pa pride interesantno vprašanje, jeli umrl otrok naravne smrti? Gosp. mriškemu ogleddniku bi svetovali, da krvavečemu materinemu srcu malo pikrih besed prihrani. Naj natančno mriška ogleda, če sploh spozna naravno in nenaravno smrt. Zdi se mi pa, da bi bilo boljše malo več skrbeti za žive otroke, da dobe več mleka in druge hrane, potem večkrat ne bo treba gledati ubogim materam lačnih in nenaravne smrti umirajočih otrok. In otrokom ne bo treba nenaravne smrti umirati. — F. K.

— **Promet s poštnimi paketi.** Ker se je nabralo že preveč paketov, ne sprejema ljubljanska glavna pošta danes nobenih paketov.

— **Tistim, ki komandirajo!** Pišejo nam: Kaj je z mammelado? Ali je bolje, da pesni po skladiščih? Zakaj ne dati ljudem, ki že itak pogrešajo vse vrste živil? Ali tiči tudi v tem špekulacija višine cen? — Vprašali bi tudi: Ali ve oblast po kakih cenah se prodaja sadje na trgu? Najslabša jabolčka po 2 K — ali ni to vnebovpijoče odiranje siromakov, ki morajo segati le po najslabšem blagu? In vendar je tega blaga letos toliko še, da ga bo — če bodo take cene in ne pride na trg — zgnilo po skladiščih na tisoče kilogramov. En pogled pri prodajalcih, in komentarja ni treba! Drugod cene sadja padajo — pri nas pa gredo le kvilski! Saj vladne odredbe veljajo vendar tudi za naše pijavke! — Le kost in koža sta še na proletariatu, — ali hočete, da bo garal za molohe le suh skelet? ... Mar si niso trgovci in branjevke letos že dovolj nagarili denarja? Ne, ni pravice več!

— **Upravam in uradništvu slov. denarnih zavodov!** Društvo jugoslovanskih uradnikov denarnih zavodov, krajevna skupina Ljubljana, razposlalo je v smislu odborovega sklepa z dne 4. t. m. na vse slovenske denarne zavode okoliščino, v kateri opozarja uprave na to, da je izplačala te dni država svojim nastavljenim enkratnim nabavnim prispevkom. Enako od pomoči bednemu položaju svojega uradništva so sklenile tudi uprave raznih denarnih zavodov, na čelu jim Avstro-Ogrska banka, ki je izplačala oženjenim uradnikom po K 1500, samcem in oženjenim pomožnim uradnikom po 1000 K, pomožnim uradnicam in pomožnim uradnikom samcem pa po 700 K poleg običajne draginske doklade. Enkratni nabavni prispevek za zimске potrebščine so svojim uslužbencem priznale nadalje tudi uprave avtonomnih uradov in pridobitnih podjetij. Vsprico te splošno priznane potrebe po podpori uradništvu v obliki enkratnega nabavnega prispevka se uprave slovenskih denarnih zavodov vlnudno prosijo, da se tudi one z enakim činom spomnijo svojega uradništva, ki vsled nezadostnih gmočnih sredstev trpi enako z drugimi vred pomanjkanje vsega, kar se za zimo rabi, er mu priznajo in mu še pred Božičem izplačajo enkratni nabavni prispevek v višini vsaj 25% rednih letnih službenih prejemkov. Podpisani odbor z zanesljivostjo upa, da se bodo slav. uprave slov. denarnih zavodov brez izjeme v interesu svojega ugleda in slovesa, ki ga uživajo v javnosti, v polni meri odzvale našemu pozivu in da ne bode nobena hotela v izkazanju humanitarnosti do svojega uradništva zaostati za — državo. Vse uradništvo slov. denarnih zavodov pa se isto tako brez izjeme pozivlja, da tudi ono od svoje strani vložiti na svoje uprave prošnje po enkratnem nabavnem prispevku. Kar zamore država, kar zamore dežela in občina, to mora v podporo svojega uradništva zmoeči tudi vsak slov. denarni zavod. Podpisani odbor računa na solidarnost vsega uradništva in ga prosi, da se od vsakega zavoda društvo sporoči, v koliki meri so posamezne uprave upoštevale položaj svojega uradništva. Te podatke rabimo v svrhu kontrole.

— **Občinski odbor občine Vič** se je v seji dne 4. decembra 1917 soglasno pridružil deklaraciji z dne 30. maja 1917. V svoji izjavi se zahvaljuje ljubljanskemu škofu za odločen nastop, izraža obžalovanje jugoslovanskemu klubu na izgubi dra. Kreka, zahvalo papežu in cesarju za prizadevanje za mir, zaupnik jugoslovanskemu klubu in nezaupnico deželnemu glavarju dru. Susteršiču.

— **Pomilostitev mladoletnih.** Pravosodno ministrstvo je izdalo 7. decembra odlok glede na pomilostitev mladoletnih. Sodišča je opozorilo, naj predlagajo načelno pomilostitev pri predpisanih posebnih predpogojih poleg sta-

rosti v vseh olajšalnih okoliščinah: nepremišljenost, zapeljivanje, pomanjkanje dušne ali npravne zrelosti in če bi kazni bolj škodovala kot koristila. Nevarnost je tem večja, če je kazen nizka in če bi zadoščevala domačo vzgojo ali ukrepi varuške oblasti, da se mladoletni več ne izpostavijo nevarnosti kazenskih prestopkov.

— **Poštni oficijantke se smejo poročiti.** Z Dunaja poročajo, da se smejo odslej poročiti poštni oficijantke in ostati še dalje v službi, če so stare najmanj 24 let in imajo pet službenih let.

— **Karte za tobak in podražitev tobaknih izdelkov.** Kakor smo že poročali, uvedejo z novim letom karte za tobak in obenem podražijo tobake izdelke za 50 do 60 odstotkov. Na teden bodo izdajali približno 15 do 20 smotk ali pa 40 cigaret. Z uvedbo karte upa odpraviti tobakna režijska prekupčevanje s tobaknimi izdelki, ki se je sedaj tako bujno razvilo. V nekaterih hotelih se dobi n. pr. 100 viržink za 70 do 80 kron in sicer v množinah do 5000 kosov; daje prodajajo 100 trabuk za 80 do 90 K.

— **Akcija za obnovitev Gorishe.** Za vodstvo te akcije se določijo poseben oddelek na tržaškem namestništvu z namestnikom na čelu. Temu oddelku bo dodeljen svet, obstoječ iz odposlancev različnih avtonomnih zastopov in gospodarskih korporacij in 8 od namestnika imenovanih članov. Kot podpredsednik tega sveta fungira deželni glavar Faidutti. Nadalje sta dodeljena kot konsulent — in sicer za slovenski del namestništveni svetnik Rebek in za laški državni poslanec dr. Bugatto. Potem bo še sestavljena posebna komisija za vsak okraj in lokalni odbori za vsako občino.

— **Velika tatvina.** V Gradcu so oropali tatovi vilo gospe Marije Gerberjeve. In odnesli za 50.000 K perila, obleke in nakita. Gerberjeva ni bila doma, ampak je na Ogrskem.

— **Riž.** Na Reko so pripeljali 40 vagonov riža iz italijanskega plena. Ta riž očisti najprej tovarna za riž na Reki. Od tega riža dobi večjo množino tudi Zagreb, da ga razdeli med bolnišnice. In Ljubljana?

— **Črne koze** so se pojavile v Križevcu na Hrvaškem. Obbolelo je že več oseb. Doslej še ni umrl nihče.

— **Zgubljena listnica.** Dotičnika, ki je pobral v noči od srede do četrta, t. j. od 12. do 13. t. m. črno usnjeno dvojno listnico z večjim zneskom in dokumenti, pozivljamo, da odda najdeno brez odloga v trgovini K. A. Kregar, Sv. Petra cesta št. 21, kjer dobi 600 K nagrade.

Vojna.

Dunaj, 14. decembra. (Kor. urad.) Uradno razglašajo: Vzhodno bojišče: On je počiva. Pogajanja za premirje se nadaljujejo. — Italijansko bojišče: Med Pavo. in Brento je zopet oživel bojno delovanje. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 14. decembra. (Kor. ur.) Wolff urad poroča iz glavnega štaba: Zapadno bojišče: V Flandriji je bil artiljerijski ogenj le v nekaterih odsekih živahneši. Vzhodno od Bullecourta so poizkušali Angliži, da pridobe zopet izgubljene jarke. Zavrnilo smo jih in jim prizadejali krvave izgube. Dobil smo tudi ujetnike; prav tako smo dobili ujetnike tudi pri nekem sunku južno od Pronvilla. Južno od St. Quentina smo prizadejali sovražniku znatno škodo z močnimi napadi min. — Severovzhodno od Craone smo napravili poizvedovalni sunk in dobili ujetnike. Severno od St. Mihiela, severno in vzhodno od Nancyja in na Hartmannswillekopfu po višano bojno delovanje. — Na vzhodnem bojišču se nadaljujejo pogajanja za premirje. — Na macedonski fronti ni posebnega. — Italijanska fronta: Na posameznih krajih med Brento in Pavo je prišlo v zvezi z manjšimi podjetji do močnih artiljerijskih bojov. — Ludendorff

Na ruskem je izbruhnila z novo silo državljanska vojna. Stranka kadetov, ki jo podpira Kaledin s svojimi četami, nastopa proti boljševikom. Petrogradska agentura poroča, da je mir v nevarnosti, ako ljudstvo ne stoji trdno na braniku.

Mirovni shod.

Jugoslovanska soc. dem. stranka sklicuje miroven shod, ki se bo vršil v nedeljo 16. t. m. ob 3 uri popoldne v Raketu v gostilni g. M. Zderžaj. Poroča s. Petjean iz Ljubljane.

Aprovizacija.

Goveje meso na rumene izkaznice B dobe stranke v soboto, dne 15. decembra, popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: od 1. do pol 2. štev. 1 do 200, od pol 2. do 2. štev. 201 do 400, od 2. do pol 3. štev. 401 do 600, od pol 3. do 3. štev. 601 do 800, od 3. do pol 4. štev. 801 do 1000, od pol 4. do 4. štev. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. štev. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. štev. 1401 do 1600, od 5. do pol 6. štev. 1601 do konca. Ena oseba dobi 1/4 kg, dve osebi 1/2 kg, tri in štiri osebe 3/4 kg, pet in šest oseb 1 kg, sedem in osem oseb 1 1/4 kg, več oseb 1 1/2 kg. Kilogram stane 2 K.

Prodaja moke strankam. Strankam se bo oddajala moka od 17. decembra 1917 do vsote sobote 22. decembra 1917. Na vsako izkaznico se dobi 1 kg moke oziroma zdroba, in sicer: v I. do V. okraju 1 kg moke štev. 1, kg po 96 vin., v VI. do X. okraju 1/2 kg moke št. 1, kg po 96 vin. in 1/2 kg pšeničnega zdroba po 94 vin. — Ostanek moke je napovedati zanesljivo v ponedeljek 24. decembra 1917.

Nakazilo sladkorja trgovcem. Trgovci v I., II., III., IV. in V. okraju se vabijo, da se zglasijo zanesljivo danes, v soboto 15. decembra v sladkorni centrali pri gospodu ravnatelju Lillegu radi nakazila sladkorja. Trgovci ostalih okrajev dobe sladkor v torek dne 18. decembra.

Na sladkorne izkaznice št. 42 se dobi sladkor zopet v trgovini gosp. Meinla, Selenburgova ulica 7.

Prekajeno meso na rumene izkaznice C št. 1 do 1400 dobe stranke v ponedeljek, dne 17. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: Od 1. do pol 2. št. 1 do 200, od pol 2. do 2. št. 201 do 400, od 2. do pol 3. št. 401 do 600, od pol 3. do 3. št. 601 do 800, od 3. do pol 4. št. 801 do 1000, od pol 4. do 4. št. 1001 do 1400. 1 oseba dobi pol kg, 2 in 3 osebe 1 kg, 4 in 5 oseb 1 in pol kg, 6 in več oseb 2 kg. Kilogram stane 4 K.

Kislo zelje na rdeče in rumene izkaznice A dobe stranke v ponedeljek, 17. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Od 8. do 9. dopoldne pridejo na vrsto vse stranke z rumenimi izkaznicami A, od 9. do 10. vse stranke z rdečimi izkaznicami A. Vsaka oseba dobi 1 kg. Kilogram stane 80 vin.

Krompir za IV. okraj dobe stranke v ponedeljek, 17. t. m., v torek, 18. in v sredo, 19. t. m. pri Muhleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V ponedeljek, 17. t. m. od 8. do 9. dopoldne št. 1 do 100, od 9. do 10. št. 101 do 200, od 10. do 11. št. 201 do 300, od 2. do 3. popoldne št. 301 do 400, od 3. do 4. št. 401 do 500, od 4. do 5. št. 501 do 600. V torek, 18. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 601 do 720, od 9. do 10. št. 721 do 840, od 10. do 11. št. 841 do 960, popoldne od 2. do 3. št. 961 do 1080, od 3. do 4. št. 1081 do 1200, od 4. do 5. št. 1201 do 1320. V sredo, 19. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1321 do 1440, od 9. do 10. št. 1441 do konca. Vsaka oseba dobi 15 kg. Kilogram stane 30 vin.

Kislo zelje na rdeče izkaznice brez A dobe stranke v ponedeljek, 17. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Red je ta-le: Od 10. do 11. dopoldne št. 1 do 250, popoldne od 2. do 3. št. 251 do 500, od 3. do 4. št. 501 do 750, od 4. do 5. št. 751 do konca. Vsaka oseba dobi 1 kg. Kilogram stane 80 vin.

Listnica uredništva. Chel m: Naslov je: dr. H. Tuma, Trst, Via Domenico Rosetti 23, I. nadstr. — **Delavec.** — Rudar ima dobiti po postavi mesečno 9 kg moke, njegovi družinski člani pa po 6 kg. — **Interesnt.** Za november so imeli prejeti v Ljubljani 3/4 kg cukra za osebo. Delavci pri težkem delu pa dobe 1 1/2 kg sladkorja. Nikdo jim ne more krajšati. — **Naročnik v L.** — Če niste zadovoljni z meščanskim listom, ki ga dobivate — za to je lahka pomoč. Odpovejte ga!

Razno.

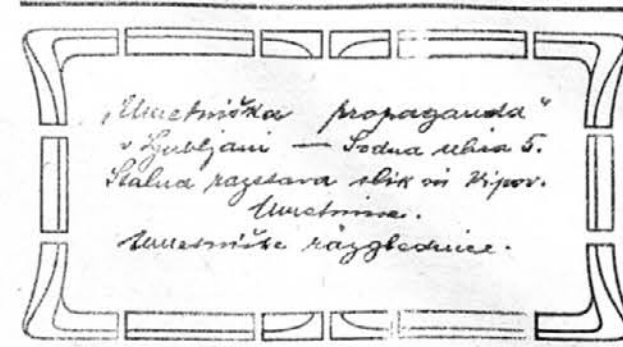
* **Tirolska velikanica umrla.** V njenem rojstnem kraju Ridnaun na Tirolskem je umrla 4. decembra pod imenom »tirolska velikanica«

znana Marija Fassnauer v starosti 38 let. Ko je bila stara 20 let, je bila že dva metra in 25 centimetrov visoka. Vzbudila je pozornost nekega »artista«, ki je potoval z njo po celi Evropi ter zaslužil mnogo denarja.

* **Žito skrito v oltarju.** Iz Budjejevic se poroča: Pri tukajšnjem okrožnem sodišču se je dne 4. decembra vršila kazenska obravnava proti župniku Frančišku Brožu, ki je bil v cerkvenem oltarju skrnil nekaj vreč moke ter uniformo in karabiner svojega nečaka. Župnik je dejanje priznal. Župnikova sestra je bila soobtožena, ker ni bila povodom rekviriranja kovin oddala dveh mlinčkov za kavo. Župnik je bil obsojen v denarno globo 200 kron, njegova sestra pa na pet dni zapor.

* **Nezgod a z avtomobilom.** Iz Vidma v Italiji se poroča, da je tamkaj smrtno ponesrečil italijanski frontni prideleni ravnatelj vojne pošte Kornelij Kocmuta. Avtomobil, s katerim se je vozil, je eksplodiral. Ravnatelj in uradnik, ki ga je spremljal, sta mrtva. Vzrok eksplozije ni znan.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.
Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE
SPISAL DR. A. DODEL
CENA 70 VINARJEV
DOBI SE V ZALOŽBI »NAPREJA«
:: V LJUBLJANI ::

Roman

RIM ali MATI

dobi v dar
vsak zaupnik, ki pridobi »Napreja«
deset novih naročnikov.

KINO CENTRAL

v deželnem gledališču

Mojster malopridnež.

Napeto zanimiva detektivska komedija v štirih dejanjih

Gunnar Tohnäs v glavni vlogi.

Velike predstave za mladino v soboto 15. dec. ob 4 pop., v nedeljo 16. dec. ob pol 11. dop. in ob 3/2 in 8. pop., v ponedeljek 17. dec. ob 4. pop. — Novi kratni filmi.

Torek 18., sredo 19. in četrtek 20. decembra **Dvojni spored, trajajoč dve uri!** Predstave ob pol 5, pol 7 in po 9 zvečer.

Lotte Neumann film! **POGUM DO SREČE.** Lotte Neumann film!

Odlična veseliga **SAMO ENKRAT V TEDNU.** Odlična veseliga.

Najnovejša kinematografska vojna poročila. — **NI ZA MLADINO!**

Pozor! 21. decembra ob pol 9. zvečer: koncert slavne virtuoske na violini **Angelina Svoboda.** Vst. pence od sobote 15. decembra dalje pri blagajni v deželnem gledališču.

Sijajne dve uri trajajoče **BOŽIČNE PREDSTAVE** za MLADINO v petek 21., soboto 22. in v nedeljo 23. dec. — **Nekaj krasnega!**

!! Za 50.000 mark !!

Izvrstna vese oigra.

Najnovejša kinematogr. vojna poročila.

NI za mladino.

Zavarovanje za vojno posojilo.

Do K 5000 — brez zdravniške preiskave!

Brez poviška za vojake na bojnem polju!

Za nabavo

K 1000.- VII. VOJNEGA POSOJILA

se plača

	letno	pololetno	četrletno	mesečno
v 12 letih	63.—	32'10	16'30	5'55
" 15 "	48.—	24'40	12'40	4'25
" 20 "	35.—	17'35	9'10	3'10

Za primer smrti se isplača dedičem takoj polno vojno posojilo.

Nezapravnost hranilnih vlog. Police se morejo odkupiti ali obremeniti od prvega hipa naprej.

Kdor sklene n. pr. zavarovanje za K 1000 — na 12 let, pa ustavi plačevanje premij po preteku prvega leta, se mu izplača — neglede na morebitne male razlike — K 59 46, če tudi je bil zavarovan celo leto. Zavarovanje ga je stalo torej le K 3 54.

Pojasnila dajejo in predloge sprejemajo deželna poslovavnica c. k. avstr. vojaška zaklada za vdove in sirote, zavarovalni oddelek. Ljubljana, Frančevo nabrežje 1, okrajne poslovavnice in njih pooblašenci.

Najnižje premije! Polni obretni prebtki v prid zavarovancem!

Z htevajte pojasnila o naših otroških zavarovanjih!